

Exisztencializmus az újkorban *Nagy*
fordítóján

Páris, 1948. június 18.

Tisztelt Lukács Elvtárs,

A mellékelt cikk szerzője, Jean Lacroix, mintegy 65 éves. A párisi Lycée Henri IV.-ban bölcsésletet (rhétorique supérieure) tanít. Katolikus, az École Normale Supérieure-ből került ki. Fiatalkorában Bergson hatása alatt állt, később az ugynevezett neo-tomizmushoz került közel, Etienne Gilson hatása alatt. Ez magyarázza, hogy elhagyta a Jeune République nevű, haladó színvonalú frázisokkal operáló politikai csoportot, amelynek a II. világháború előtti években tagja volt és a felszabadulás utáni első nemzetgyűlésben képviselői mandátumot vállalt az MRP-ben, amelynek E. Gilson a vezető ideológusa.

Lacroix később összekülönbözött az MRP-vel és jelenleg minden politikától távontartja magát. A Gabriel Marcel féle u.n. katolikus existencializmussal természetesen mindig szembenállt. Jelenlegi álláspontja a pascali tradícióhoz kapcsolódó u.n. katolikus racionalizmus, amelynek az újabb korban legnevesebb képviselője Lachelier volt, Alain ellenfele.

A mellékelt cikk eddig a francia sajtó egyetlen számbavehető véleménynyilvánítása a könyvről. Eltekintek természetesen G. Altmann cikkétől, amely egy néhány héttel ezelőtt a Franc-Tireur-ben jelent meg és amely nem volt több néhány udvarias, jelentéktelen mondatnál. Az Action, értesülésem szerint, a legközelebbi számok egyikében fog vele foglalkozni, aminek nagyon nagy jelentősége lesz. A Le Monde viszont eléggé nagytekintélyű lap ahhoz, hogy Lacroix cikkét úgy tekintsük, mint a filozófus-*szakkörök* érdeklődésének első megnyilvánulását.

Végül pedig, bocsánatot kérve amiért ismeretlenül zavartam soraimmal, meg kell mondanom, hogy nagyon-nagyon büszke vagyok arra, hogy az Ön könyvét franciára fordíthattam. Kérem, legyen meggyőződve arról, hogy legjobb tudásom és tehetségem szerint dolgoztam.

Nagy tisztelettel és elvtársi üdvözlettel

Kelemen Imre.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Kelemen Imre
5 Cité Falguière
PARIS XV.

Megválaszolás

Paris, le 18. Janvier 1948.

Tisztelt Lukács Eivterre,

Handwritten note:
Kérlek, hogy a következőket
szíveskedjen eljuttatni a
Központi Bizottság felé.

A mellékelt cikk szerzője, Jacques Lacroix, mintegy 65 éves, a riai Lycée Henri IV-ban (Paris) történelmi tanár. A riai Lycée Henri IV-ban (Paris) történelmi tanár. A riai Lycée Henri IV-ban (Paris) történelmi tanár. A riai Lycée Henri IV-ban (Paris) történelmi tanár. A riai Lycée Henri IV-ban (Paris) történelmi tanár.

A mellékelt cikk eddig a francia sajtó egyetlen számbavevő véleménynyilvánítása a könyvről. Ertékeltek természetesen G. Altman cikkétől, amely egy néhány nappal ezelőtt a franc-tír-i sajtóban jelent meg és amely nem volt több néhány újságra, jelentős mértékben. Az akción, értékelésem szerint, a legkedvezőbb számok egyikében fog vele foglalkozni, aminek nagyon nagy jelentősége lesz. A Le Monde viszont eléggé nagy tekintélyű lap ahhoz, hogy Lacroix cikket úgy feleltessék, mint a filozófus-szakkörök érdeklődésének első megnyilvánulását.

Végül pedig, bocsánatot kérek azért ismertetőmül zavartam soraimmal, meg kell mondanom, hogy nagyon-nagyon büszke vagyok arra, hogy az Ön kérvényét franciák fordítottam. Kérem, legyen meggyőződve arról, hogy legjobb tudásom és lehatásem szerint dolgoztam.

Handwritten signature: Kélemen Imre

MTA ELN. IRT.
Lukács András

Kélemen Imre
5 Cité Pajuguère
PARIS. XV.

106

Nagel

Páris, 1948. december 15.

Tisztelt Lukács Elvtárs,

Remélem, hogy a kezéhez jutott a CRITIQUE c. elég nivós, polgári könyvismertető folyóirat 1948 augusztusi (szeptemberben megjelent) 27-es száma, amelyben egy Pierre BONNEL nevű, félig-meddig ~~existencialista~~ existencialista író 9 oldalon, elég felületesen, de majdnem becsületesen foglalkozik az Ön általam franciára fordított könyvével. Ha még nem kapta volna kézhez ezt a számot és érdekl, úgy elküldhetem, ill. elvihetem, mivel január közepe táján Pesten leszek.

A könyvre visszatérve, mulaszthatatlannak ítélem bizonyos megjegyzések megtételét. A fordítás kéziratának javított példányát 1947 november elején szállítottam Nageléknek, mármint a befejező részt. Ugyanakkor visszaadtam nekik az Ön kéziratának még nálam volt részeit is. Megőriztem azonban a fordítás kéziratának egy nyers példányát. A kész könyvet olvasva, bizonyos dolgok szemembe ötlöttek, mire a könyv egy nagy részét módszeresen összevettem a fordítás nálam lévő példányával. Így állapítottam meg, hogy Nagelék változtatásokat eszközöltek a szövegemen. Ezeknek egy része jelentéktelen, találtam azonban meglehetősen nagy számban értelemzavaró hibákat, amelyek a kéziratban nem fordulnak elő, sőt találtam olyan változtatásokat is - elsősorban, de nem kizárólag kihagyásokat - amelyek, véleményem szerint, politikai és elméleti szempontból egyaránt kifogásolhatók.

Tisztában vagyok azzal, hogy ilyen esetekben milyen természetű felelősség terheli a fordítót, akkor, ha a kiszedett könyv kefelevonatai is átmentek a kezén. A fordítás befejező részének szállításakor nyomtatékosan megmondtam mind Nagelnek, mind akkori lektorának, EMMANUEL Ferencnek, hogy a fordításért csupán úgy vállalhatok teljes felelősséget, ha a kefelevonatok ellenőrzését is rábizzák. Erre vonatkozólag formális szóbeli ígéretet kaptam. (Többszörös követelésem ellenére Nagel sohasem volt hajlandó semmilyen írásos szerződést adni).

Megállapodás szerint hat héttel később kértem Nageléktől a kefelevonatok, ekkor azonban, a formális ígéret ellenére, olyan választást kaptam, hogy "erre semmi szükség sincs", hogy "a kefék átjavítása már megtörtént" és, hogy "ez nálunk nem a fordító dolga". A könyv viszont csupán több mint három hónappal később, április végén jelent meg.

Nem tudom, volt-e már Önnek ideje egybevetni a fordítást az eredeti kézirattal. Magától értetődik, hogy a kettő közötti eltérések jelentőségét Ön egyedül illetékes elbírálni, azonban nem kerülhettem el, hogy felhívjam a figyelmét a fentiekre és nagyon örülnék, ha Pestre érkezésem után módot nyujtana rá, hogy személyesen bővebben beszámolhassak.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Elvtársi üdvözlettel

Kelemen Imre

KELEMEN Imre
5 Cité Falguière
PARIS XV.